

REVISTA ORĂŞTEI

ABONAMENTELE:

Pe 1 an 3 fl.; pe $\frac{1}{2}$ an 1 fl. 50 cr.; pe 4 luni 1 fl.
Pentru România și străinătate 4 fl. la an.
Manuscrise nu se înapoiază. — Scrisori nefrancate
nu se primeșc.
Abonamentele să plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă

EDITOR AL FOII:

Aurel Popovici-Barcianu, director.

PROPRIETATEA

Institutului tipografic „Minerva” în Orăştie.

INSERTIUNILE:

Un șir garmond prima-dată 5 cr., a 2-a oară 4 cr., a 3-a oară 3 cr. și timbru de 30 cr. Atât banii de abonament cât și pentru inserțiuni, sunt să se trimită la adresa: „Minerva” institut tipografic în Orăştie (Szászváros).

Profesor necredincios.

Un caz interesant, ear' pentru noi Români și mai ales pentru părinții români, plin de învețătură — s'a petrecut earăși.

Paal Géza era profesor la gimnasiul unguresc al staturilor catolice, în Brașov. Hotărît să se căsătorească, el a mers cu mireasa la matriculantul civil și a încheiat contractul «legal», dar la biserică nu s'a mai dus, ci s'a socotit «căsătorit», și-a dus nevasta acasă și a urmat cu «profesoratul».

Dacă într'atâta rămânea lucrul acesta, ar fi fost o zdravănă palmă dată bisericii catolice, celei ce și ea cu apostolească rîvnă a luptat contra nouelor legi politice-bisericești, și dată chiar de un profesor ce stă în slujba acelei biserici, la un gimnasiu susținut de ea.

Asta nu să putea. Contra profesorului, la cererea însuși Episcopului Mailáth, s'a introdus cercetare a cărei sfîrșit a fost, că el a fost lăpădat din slujbă pentru că a trăit într'o căsătorie încheiată numai la slujbașul civil, căsătorie ce poate fi înaintea judecătorilor terii «legală», dar înaintea bisericii rămâne totdeauna nelegitimită, imorală.

Asta s'a întîmplat în luna de față, pe la început.

Și nu să afă nici printre foile ungurești «liberale», care să se ridice contra judecății aduse asupra «liberalului» profesor, ba cele mai mult ori mai puțin aproape de biserică, laudă chiar pedeapsa ce i-s'a aplicat.

FOIȚA „REVISTEI ORĂȘTEI”

La plecare.

Tu pleci... Iubita mea, te du cu bine,
Cu bine să te 'ntorci, fermecătoare!
Tu pleci... dar' știi că inima mea moare
Când nu te văd, când nu te-aud pe tine.

Tu vei vedea câmpii scăldate 'n soare,
Umbrișuri, munți și văi de farmec pline.
O, căt aș vrea să mai gădești la mine,
Să-mi scriu din când în când căte-o scrisoare!

Căte-o scrisoare dulce, mărunțică,
Tot sufletu'mi, cetind-o, să tresără,
Vrăjit de ea, s'o înveț pe dinafară...

Un sur! — Pleci... Intinde-mi mâna-ji mică
S'o strîng la pept cu jale, dor și frică
.....
Adio tu, vis bland de primăvară!

Const. Z. Busdugan.

LILI.

I.

Tu sosești din câmpii, scumpă Ninon, din câmpii cu miroslău și cu orizonturi largi.

Tu nu ești atât de proastă ca să te închizi în vre-un cazin, pe malul unei stațiuni de băi de mare. Tu te duci unde nu este multime, te bagă în boschete, în plina Burghundie.

Colțul unde șezi este o căsuță spoită cu var, ascunsă ca un cuib între arbori.

Gurița ta este dulce — și mă prind că eri chiar măncasești fragi... Tu alergi prin soare, te părlești, dar' petreci, ești veselă de frumusețea naturei.

Ce vei face tu în Decembrie viilor? Te vei plăcisi; tu nu ești din acele femei cari iubesc balurile și viața sgomoatoasă.

Scumpa mea, îți aduci tu aminte de balul la care te-am dus într'o seară? Aveai brațele goale și tremură de frig.

Era celd în sala de bal, tu ai stat retrăsă, și seara, când ne-am intors, mi-ai zis, arătându-mi buchetul de flori veștede:

— Privește aceste biete floricele. Voiu muri ca ele dacă voiu trăi în aerul cald al balurilor....

II.

Intr'una din rarele zile frumoase pe care primăvara ni le dă, mă dusei să respir aer mai curat în grădina Tuileriilor, stând pe bancă la umbra bătrânilor castani.

Grădina era aproape goală; privirea îmi fu atrasă de o fetiță blondă, îmbrăcată admirabil, având o rochiță albă, cum numai Pariziele știu să facă.

Era mică și mergea încet, studiuindu-și ea însăși fiecare mișcare; era grățioasă și sfîrșit prin a ieși în față unui bătrân castan; după mai multe complimente ce le făcu marelui arbore, se retrase.

Era o femeiușă în toată puterea cuvențului. Am remas uimit de măiestria ei în ceea-ce privește cochetăria. Nu avea septe ani, și-și știa minunat de bine meșteșugul de-afermecă...

Numai la Paris să găsești astfel de fete precoce cari cunosc «danțul» înaintea alfabetului.

Fără voie mi-am adus aminte de copiii din provincie, grași și bine făcuți, petrecând toată ziua prin nășip.

Dar' Lili, fetiță de care spun, nu-și va «strica» rochia «jucându-se»...

Lili salută mereu pe bătrânu castan, făcând probe, ca și cum ar fi în față unui domn

oare-care, până de-odată o altă fată, tot gătită, și ese înainte.

— Ai o rochie frumoasă, zise Lili.

— Ai văzut păpușa Terezei? are niște rupe strălucite.

— A-d-tale este umbrela asta? e drăguță.

Lili era roșie ca o cireasă și facea mereu la grății cu umbrela.

In acest timp un băieță ca de opt ani trece mândru, trăgând o căruță, și era aproape să lovească pe Lili.

— Ce brutal e băiețul asta! zise dinca cu dispreț.

Si rîseră de micul mitocan.

— Privește fata asta, zise Lili arătând pe o altă copilă ce trecea, găndește-te, scumpă, este fata unui mic funcționar; proasta crede că am să-i vorbesc!.

Am plecat rușinat, lăsând locul de pe bancă acestor copile degenerate.

III.

Ah! Ninon, Ninon! ia, te rog, pe aceste «dominoare» cu tine la tară; vor deveni proaste ca găștele, dar' viguroase ca tineri arbori...

Când le vom lua de neveste, le vom înveța ca să ne iubească,

Vor fi destul de «savante», te asigur...

E. Zola.

această stare aduce cele mai mari laude nației cavaleresti maghiare, laudă mileniul lor, «fidelitatea» (?) cu care poporul maghiar să adună în jurul iubitului seu rege, scoate la iveală vrednicia de-a fi spart stâncile la Porțile de fer, deschizând drum negoțului european și pe aci, că la numele de «Zrinyi» bate mai tare ori-ce inimă de german tiner, etc. (ca și cum inimile germane n'ar avea la ce nume tescăta, decât la de cele — ungureștil..)

Foile ungurești însăși descriind fețele ce faceau cei-ce ascultau această vorbire la care nu să așteptau, (că așteptau să fie o vorbire ca a M. S. Impăratului nostru, diplomatică, cu indigări la politica mare europeană, nu un simplu toast pentru Unguri), spun că cu cât Impăratul vorbea mai departe, cu atâtă roșau și ei de ea, ear' M. S. Imp. Francisc Iosif încă să vedea tot mai surprins, mirat, (foile ungurești zic «emoționat») de ce auzea..

Multe foi din Germania și chiar din Viena, să miră de acest toast împărătesc, ba până și «Neue Freue Presse», bună pretină a Unghirilor, face îndreptări în ea, că, zice, M. S. Impăratul German a fi voit să întăleagă totul vorbind de o parte, că va fi voit doar să aducă *Imperialei* laudele ce le-a adus Unghirilor singuri, cari sunt doar numai o parte din *Imperiel*...

Ear' alte foi mari și serioase din Germania îl iau aspru la răspăr pe tinérul Impărat, care ca să lingurască pe aceia a căror oaspe e, și hulește acușii neamului și poporul seu!

Dar' foile ungurești nu vreau să vadă că așa e; ele bagă laudele în buzunar, închid ochii și chiul. Una însă («Magyarország») totuși nu-și poate crede urechilor și se întrebă: «Oare nu e nălucire că astfel de cuvinte fără-mecă reșund în castelul de Buda?.. și-apoi ear' să aruncă amețită în hora cu celealte, cântând ca în vis...»

Sunt bete, ca peștii frumoși în susul căror s'a aruncat hrana ce să-i amețească, ca cu atât mai ușor să-i poată prinde...

Pentru noi.

Soarta noastră, a Românilor de sub stăpânire ungurească, soarte care numai de pismuit nu e, pare că începe să mai miște ear' unele inimi de-ale fraților nostri din România liberă.

E într'adevăr puțin încuragiatoare astăzi pentru lupta noastră națională, ținuta rece, nebăgoatoare în seamă care ni-o arată de vre-o doi ani marea obște de dincolo, încât trebuie să ai o hotărrire de fer întru susținerea naționalității, ca să nu slăbești văzând această decădere, urmată după un period de insuflare foarte înaltă.

Ungurilor le-a dat și mai mult curajiu faptul acesta, și ei, când noi am mai slăbit oare-cum atacurile contra lor, și-au încordat și mai și puterile pentru a ne isbi și a ne strînge în pantele de maghiarsare.

Între astfel de împregiurări ne pare bine când azi vedem, că interesul, grijă, fraților nostri de dincolo, începe parăcă a reinvia pentru noi, poate chiar provocat prin «avântul» ce și-l dau Ungurii contra noastră. Încep anume să se ridice earăși voci în foile din Tară, de-o camdată nu prea multe și nu prea dese, dar să nădăjduim că vor urma și celealte, scriind despre stările noastre de aici și căte avem să îndurăm dela Maghiari. «Drapelul» din București, spre pildă, doar' cea mai serioasă dintre ziarele politice de dincolo, organ redactat de bărbați de frunte din partidul liberal, scrie de curând un frumos articol pentru noi, arătând ce nebune sunt sfărările Ungurilor de-a încerca ei acum în acest timp al redeșteptării

națiunilor, ceea-ce alte popoare au cercat în alte vremuri mult mai întunecate, și n'au isbutit, să desbrace adecă de naționalitatea lor pe alt popor, și îi sfătuște să-și revie la idei mai bune. „Opinia“ din Iași, văzând că azi duhul național la noi aci, mai numai prin foli mai putem hrăni, că aşadar' mare și sfântă e chemarea foilor noastre românești din aceste părți, îndeamnă cu toată căldura și publicul din România se aboneze, sprinindu-le astfel, foile române din Ardeal și Ungaria. „Liga“ încă va să se pună pe mișcare mai tinerească ear', și își invită secțiile la lucrare, ear' organul ei, „Liga Română“ scrie studii multe și bune asupra mersului luptei noastre naționale, urmărindu-o în toate ale ei mișcări.

Și așa mai departe.

Bine ar fi, dacă, chiar ca un răspuns la cutesanța și înfoierea ungurească, care în timpul de față a ajuns de amețită pe toți «patriotii» cu nădejdi, că «mare» e viitorul lor și că această țară e și voia «celor de sus» să se prefacă în țară curat ungurească, — frații nostri de dincolo ar arăta și ei un mai bun interes pentru noi și ni-ar sprinđi în chip mai simțit lupta de apărare contra acestor cutropitori.

O vorbă mare.

*„Es muss in Allem die Nationalität gewahrt werden!..“
(In toate trebuie păstrat caracterul național!..) Wilhelm II.*

Impăratul Germaniei în timpul șederii sale în Pesta, a vizitat și locurile mai însemnate, zidurile mai de frunte, muzeu, operă, nou parlament, etc.

Om ce pare că voiește cu ori-ce preț să se facă foarte «popular», Impăratul german vorbește mult în dreapta și în stânga, și face adesea complimente foarte-foarte...

Când a vizitat însă muzeul tehnologic din Pesta, a văzut acolo multe lucruri cari de departe să vedea cu nu's ungurești, ci's producții străine adunate de prin alte țări, și prea puține pe cari să se vadă pecetea, trăsăturile deosebite care să le arate că sunt maghiare. Ear' fiindcă ori-ce lucruri ce le păstrezi ca națiune în muzeu național și te fălești cu ele, numai întru atâtă au vre-o valoare, întrucât poartă întrările ceva deosebit național, Impăratul, așa ca în treacăt, le-a zis conducătorilor muzeului: «Trebuește în toate păstrata naționalitatea!..» (dacă e adecă să aibă lucrurile vre-un preț!).

Și Impăratul a zis prin asta o vorbă mare, pe care noi cei mici de mult, de mult, o tot repetăm și o propovăduim, și acum de nou o scoatem și noi la iveală, când ea a răsunat și de pe buzele unui Impărat într'o clipă festivă, când luarea aminte a tuturor era îndreptată asupra lui. Si el atunci a rostit acest adevăr! Vorbele lui voim să le auzim și noi, și dela noi să le audă mai departe și poporul nostru, și să le întăleagă încă mai pe larg, mai frumos decum să fi gândit în clipă aceea însuși rostitorul lor! El să gândit la lucrurile din muzeu, reci, moarte. Noi însă intindem întălesul, și zicem: nu numai la lucrurile moarte, la obiectele de muzeu, «trebuiește în toate păstrata naționalitatea» — o u atât mai

vărtos la cele vii, la oameni, la popoare, în familie, în viață socială, în școală, în biserică, în tot, în tot! — căci numai așa au și acestea toate, și omul, vre-un preț!

Ungurii, amețiti de laudele ce li s'au făcut cu o risipă nepolitică, iau vorbele Impăratului ca un agă pentru ei, ca o îmbărbătare, ca să lucreze în ruptul capului pentru a pune pecetea naționalității lor pe toți și pe toate în această țeară. Dar' tare greșesc. Impăratul german i-a lăudat pe ei că's răsboitorii și să pun cu trup cu suflet întru apărarea neamului lor și pentru întărirea lui, astă e adevărat, dar' din asta nu să poate trage întălesul, că ar dori ca ei să nimicească tot ce e nemaghiar prefăcend în maghiar! Nu, căci „trebuiește în toate păstrata naționalitatea“, — e vorbă frumoasă, sfat înalt, pe care tot așa ni'l arăda și nouă de-ar avea prilegiu să ne vizitez vre-o expoziție, vre-un muzeu ceva, și pe care tot așa ar trebui același Impărat să-l dee și... Polonilor sei din Posen și celorlalte neamuri cu care are de lucru...

PACEA LUMII

Pace între Grecia și Turcia.

In urmă, după atâtă trăgănare, să încheiat! Contractul de «pace» s'a subscris și din partea grecească și din partea turcească. Invoiala: Grecia cea sleită de puteri, să dețur Turciei drept despăgubire de răsboiu *90 de milioane franci*, și să-i lase în stăpânire o fație anumită de pămînt la hotarele Tesaliei, fație pe care cad locurile cele mai însemnate din punct de vedere de bătăie, care pot fi bine apărate și greu de atacat. Ear' ca pacea să fie și mai trainică și vecinătatea chiar prietenească, să obligă și una și alta din țări a nu mai suferi înăuntru lor atâtă la ură contra celeilalte...

E aşadar »pace». O pace însă ce pe biata Grecie o umilește de ță-se face milă de ea! Ca să capete împrumut se plătească, a trebuit să-și zălogească venitele vămilor, venite drumurilor de fer, a neguțătoriei pe mare, etc. și se primește să fie controlată în mănuirea acestor venite, de către o comisie străină, europeană! Atâtă de rușinea răsboiului, de perderea de bani și oameni, eată-o pusă și sub tutore, ca o nevrăștinică...

In Cuba.

Cum în Cuba să duce răsboiu contra stăpânirii spaniole, Statele unite din America de Miază-Noapte, vecine cu Cuba, au, să vede, gând să dea și ele ajutor, de-o fi lipsă, pentru înălțarea domniei spaniole.

Puternicele State-unite vor adecă, să atragă și pe Cuba în legătura lor, ca să fie și mai puternice, și să caută o pricină pentru a se amesteca în ceartă. Ministrul de externe al Statelor, a poftit la sine pe ambasadorul spaniol și i-a spus, că răsboiu vecin e pentru Statele unite păgubitor, că-i împedecă comerciul etc., și că dacă până la sfîrșitul lui Octombrie nu i-se va pune capăt (ceea-ce prevede el că nu să poate), apoi statele unite să vor vedea silite a lăua și din parte-le, ca vecine, măsurile de lipsă pentru restabilirea păcii!. Firește aceste «măsuri» numai așa pot fi întălese, că vor ajuta resculaților a lunga de pe prețiosul Ostrov pe Spanioli, capoi atunci pacea urmează de sine, ba încă împreună cu fanfare de bucurie și alău!

Un triumf economic.

Ne bucurăm când putem da poporului nostru tot mai multe vesti de bine despre ce frații nostri Români pun la cale și îsprăvesc mai ici mai dincolo, spre înflorirea neamului.

Și earăși suntem în stare a da o bună pildă despre aceea, că într'adevăr, numai voință să fie, și priceperă, și mult pot atunci puțini buni împreună!

Eată, drept dovadă, ce să scrie dela Făget despre o frumoasă biruință economică a Românilor nostri de acolo:

„Voește și vei putea“

In 10 Septembrie n. s'a ținut I-a adunare generală a „Asociației de Consum din Făget“ și a decurs în mod frumos spre bucuria noastră a celor din acest giur.

Adunarea, fiind o căldură mare, s'a jinut sub ceriul liber, în curtea proprie a Asociației. Un public numeros a participat la adunare. Ședința s'a deschis la 2 1/2 ore p. m. de valorosul ei președinte dl protopop Sebastian Olariu, prin o vorbire frumoasă, făcând istoria întreprinderii și greutățile cu care a avut a se lupta.

Dl președinte a scos la iveală în vorbirea d-sale de deschidere, că Reuniunea noastră a fost altfel o întreprindere riscată, și cu zic că a fost chiar cutesată, decă dacă isbutește, cu atât mai mult merită laudă întreprinzătorii! Eată de ce: Tinutul nostru, al Făgetului, este unul dintre cele mai sterpe și prin urmare materialicește mai sărac în întreg Bănatul nostru. Sunt rare anii, în cari pămîntul să dea atâtă roădă, că să îndestulească pe muncitori; și așa locuitorii nostri în lungul anului sunt silicii a-și căuta isvoare de venit pentru ei și familiile lor pe la fabricile de fer din Nadrag și Reșița, apoi la tăiat și clădit de stângini prin pădurile eraiale din giur.

Intre astfel de stări materiale grele, și poate să risic și eu vorba, că precum Moisă a stors apă din peatră, așa și întemeietorii acestui institut, în frunte cu dl protopop Olariu, au scos Asociația noastră de Consum, în ținutul acesta sterpe, ca din peatră

A urmat la ordinea zilei raportul directorului executiv, dl Toma F. Haneș, a căruia motto a fost: „Voiește să faceți fericirea unui popor: însuflați-i mai întâi frica lui Dumnezeu, deschideți-i istoria, ca să știe cine a fost, cine este și ce trebuie să fie? creați săzâminte comerciale, creați bărbați destoinici pe terenul comercial, prin ceea-ce îl dăți poporului neațărarea și-l avântați la o stare materială înfloritoare!“

Arătă apoi prin cifre cum un popor numai prin negoț intins poate să inflorească și să crească, și earăși se poate ajunge numai prin înovărișire prin Reuniuni, căci împreună cu puterile vom fi în stare a muta și munți! Încheie cu aceea, că conducătorii Reuniunii, doritori de a da încă avînt întreprinderei, au hotărît înmulțirea capitalului social la 30.000 fl. cuprins în 1200 acțiuni à fl. 25 și schimbă firma în numele „Gloria“, societatea comercială pe acțiuni, ceea-ce a fost primit de adunare cu însuflare.

Mai lămurit vor vorbi cifrele ce însir, și care ne dau nădejde frumoasă, că societatea noastră „Gloria“ va trece din isbândă în isbândă și pe viitor.

Eată anume, care a fost mișcarea cassei în anul întâi de lucrare al Reuniunii:

Intrate: 160.778 fl. 81 cr.

Exitate: 159.654 fl. 11 cr.; ear' profitul curat a fost: 5.388 fl. 84 cr.

Acest frumos profit curat s'a împărțit în următorul chip:

1. Fondul de rezervă . . . 539 fl. 88 cr.
2. Remunerarea direcției 1390 . . . — , a comitet de supravegh. 115 . . . — ,
3. Personalului din prăvălie . . . 87 . . . 04 .
4. Cond. comer. și compt. 110 . . . — ,
5. Dividenda la acțiun. 6% 1291 . . . 80 .
6. Dotat. extrod. fond. de r. 460 . . . 12 .
7. Crearea unui Fond pentru ținerea în stare bună a caselor Societății . . . 405 . . . — ,

8. Profit transpus în contul anului viitor . . . . 1000 fl. —

Aceste cifre în asemănare cu capitalul versat de 21.530 fl., carele s'a cheltuit mai aproape întreg cu zidirea prăvăliei, (17.186 fl.), arată o dobândă dintre cele mai strălucite!

Mai ales dacă vom ținea sămă de greutățile începutului acestui nou ram de operațiune, neguțătoria ce abia a încolțit prin straturile poporului nostru, și dacă vom avea în vedere puterile materiale foarte măginite ale ținutului nostru, nu ne putem decât felicita, că în ciuda atât de greutăți, întreprinderea a isbutit aşa frumos.

Ear' sfîrșiturile acestea frumoase avem să le mulțumim mai ales celor 2 bărbați din fruntea întreprinderii și cari de vre-o 9 ani de zile sunt sufletul mișcării sănătoase economice dela noi.

Inainte cu 10 ani nu prea aveam cu ce ne mândri în Făget, ear' azi avem deja 2 institute: unul de credit ear' altul comercial „Fagelana“ (bancă în florin), și „Glosia“, cari la olală susțin un personal numeros și intelligent, au înflorire binefăcătoare asupra vieții noastre publice românești în acest ținut.

(După „Tr. P.“)

Am dat cu placere acest estrar și pentru iubiti nostri cetitori. El poate fi o îmbărbătare pentru oamenii doritori de înaintare economică a poporului nostru, ca să nu stee pe loc, să nu desnădăduiască, ci să încerce, să lupte, să facă tot ce omenește le e cu puțință, fiecare după cât îi iartă împregiurările și puterile, și vor vedea că pot, și la frumoase sfîrșituri vor ajunge.

Instalarea noului protopresbiter gr.-or. al Orăștiei.

Esc. S. Metropolitul Miron Romanul a adresat cu data de Sibiu 4 Septembrie v. 1897, către clerul și poporul gr.-or. al tractului Orăștiei un Circular, prin care le aduce la cunoștință că în urma alegerii săvârșite la 4/16 Iunie a. c., consistorul archiepiscopal în sedință sa plenară dela 7/19 Iulie, a de-nunțat dintre cei aleși, de protopresbiter trac-tual pe dl Vasile Domșa, fost paroch în Tocacul-Mic, după care Esc. S'a la 10/22 Aug-l'a promovat, după ritualele bisericesti, la demnitatea protopresbiterală, și prin circular il anunță clerului și poporului din tract, de protopresbiter instituit.

In urma acestui circular noul protopresbiter și paroch al Orăștiei Dumineca în 7 a l. c. a luat în primire actele archivului protopresbiteral și parochial dela fostul adm. protop. dl Sergiu Medean, ear' în ziua următoare, Nașterea Născătoarei de D-zeu — sa făcut instalarea d-sale în mod sărbătoresc în biserică de aici. Cetele de poporeni cari grăbeau către sfântul locaș și de pe a căror fețe să putea ceta de astădată o mai mare atragere către sfântul locaș, era dovadă că biserică văduvită acum de doi ani, și-a primit mirile seu.

Biserica îndesuță de credincioși. Ochii tuturor sunt întâi către noul părinte susținător, care cu față senină pentru prima dată ridică rugăciuni ferbinți pentru neamul și poporul acestiei parohii.

Era însoțit de asesorul consistorial P. O. D. Nicolau Ivan, care fiind la Orăștie din alt incident, la ordinul Escofiei Sale Metropolitului, a îndeplinit totodată și actul instalației, asemenea și de P. O. D. R. Furduiu protopresbiter în Câmpeni.

La sfîrșitul serviciului divin eşind toți trei înaintea sfântului altar, dl asesor Nicolau Ivan a rostit o vorbire frumoasă și potrivită zilei. În urmă cînd cercularul de mai sus, care a fost primit cu insuflare strigătă de „să trăiască“ la adresa Metropolitului, a predat noului protopresbiter cheia bisericei și crucea, cu puterea căreia să poată lupta pentru „a alunga pe vrășmași bisericei noastre atât de vîzuri că și nevăzuți, și a o putea păsi pe ea de toate spînsele vrășmașilor, cari în cîndul de fată sunt numeroase“... Intreite strigătă de „să trăiască“ urmară acestei frumoase vorbiri.

Noul protopresbiter și paroch Vasile Domșa, miscat de cuvintele dlui asesor și de calda manifestație a poporului, a ținut o vorbire foarte instructivă pentru popor, presărată cu cînduri din sfânta scriptură, și scotînd la iveau: cari sunt datorințele preotului către popor și cari a poporului față de preot.

Vorbirea dlui protopresbitor-paroch a făcut bună impresiune asupra tuturor.

Incheiată fiind această festivitate, ne-am depărtat cu toți măngăiați din sfânta biserică, și legând multe și bune speranțe de noul protopresbiter-paroch. Terenul e vast, și să nădăduim dela activitatea d-sale ca acest teren va produce multe și bune roade în folosul neamului și bisericei noastre. Ru-Ra.

NOUTĂȚI

La numărul de față alăturăm pentru abonații nostri al doilea premiu literar pentru anul de față: o broșură eleganta, de 48 pagini, cuprinzînd poezii, nuvele, schițe, etc. frumoase și plăcute.

Rugăciunea pe domnii cari primesc foaia, să aibă bunătatea a ne trimite prețul de abonament cu care ne rețează.

La temniță. In 20 Sept. n. a plecat din Blaj spre Seghedin tinerul Ioan Simu, teolog de anul al 4-lea, din Ciufud, pentru că să înceapă osânda de 4 luni temniță de stat, la cari a fost judecat alătura cu părintele V. Morariu și învățătorul Crucian Simu, de tribunalul din Alba Iulia, pentru că nainte cu vre-o 3 ani, au înființat un cor de terani în Ciufud, și au cântat „Deschide-te Române.“

Pomi de nou înflorî. Din Cugir ni se face cunoscu, că acolo, prin bogatele grădini de pomi ale Cugirenilor, mulți meri și peri au înflorit a doua-oară, dar' mai ales un păr într-o grădină, și înflorit așa frumos, că și el cum era în primăvară!

Ear' în Orăștie, în o grădină, o viață de vie a înflorit! Pe ea jos sunt struguri și la vîrfuri are deja flori nouă!

Monument lui Rudolf pe Rătezat. Am amintit despre el. De astă-dată numai o mică revenire la amănunte. Monumentul îl planuise domnia comitat, să fie ridicat în anul milenar, și dezvoltarea lui a și fost luate între »sărbăriile de mileniu«. Dar' fiind prea cuprinși de alte treburi »millenare«, n'au putut îndeplini planul la timp. S'au făcut acum după un an trecut. Cu toate acestea pe tablă au scris, că, întru aducere aminte că fiul de craiu a venit acolo în 1892, »să ridică această tablă de către comitatul Hunedoarei în anul sărbării millenare a patrizei, 1896..

Adeca de dragul »milleniu«, săpăm și în peatră un neadevăr istoric și-l declarăm de adevăr prin mărturia noastră, a tuturor matadorilor comitatului, în frunte cu vre-o trei deputați dietali chiar!

Hymen. Căsătoria dlui Dr. Enea Draia avocat în Abrud, cu dsoara Hortensia Mihail, amabilă fiică a marelui proprietar Ioan Mihail din Orăștie, s'a săvârșit Luni în 20 Sept. n. în chip splendid. Au figurat la cununie ca nuni d-nii Dr. Ioan Mihail cu d-na de Orbonas și dl I. Cirlea not. publ. din Abrud cu d-na, ear' ca preoți cununatori Reverendissimi d-ni N. Ivan, asesor consistorial în Sibiu și V. Domșa, protopresbiterul gr.-or. al Orăștiei. Public foarte mult. Biserica îndesuță de dame și domni. La masa mare ce s'a dat în sala otelului »Széchenyi« au luat parte vre-o 70 de persoane, între cari oaspeți și rude din Abrud, Alba-Iulia, Câmpeni Brașov, Blaj, Sibiu, Deva, Brad, etc. S'au tîntuit toaste multe și frumoase, și s'au cîntat telegramile de felicitare sosite, ear' după masă a urmat dansul, care a durat până la orele 4 spre zi, în deosebită veselie.

Nouă lege despre căsătorie are de gînd guvernul român să aducă. Planul e în lucru, și scopul ei este, să pună stările mai mari desfacerii căsătoriilor, care acum să înțemplă foarte ușor, și, durere, sporesc în chip îngrijitor.

Procesul „Foi Poporului“ ce era să se peralteze Marti în septembra asta, nu s'a peractrat. Acusatorul, părintele Măneagu, și-a retras plâna.

Nouă Palestina. Unul dintre fruntașii străduitorii pentru reînvierea unei Palestine jidovești, și-a arătat înaintea unui ziarist polon, părerea asupra acestui lucru în următorul chip. El, spune, cari umbără în rîndul colonizării Palestinei cu Jidani, nu au de gînd să pună la cale părăsirea Europei de către Jidani, ci numai din terile unde ei prea s'a înmulțit încât unul din pricina altuia acușu nu mai pot trăi și s'a născut antisemitism (goană contra lor), de acolo să se mai ducă în noua Palestina. Rothschild-ii au cumpărat deja părțile de 30 de milioane în Palestina, pe care l-au împopulat cu Jidani și aci Jidani se dedau la cultivarea de mătăsă și de struguri cu care fac bun negoț, încât la mai multe expoziții mari ei au fost mult lăudăți pentru producțile lor. Nu vor să facă din Palestina stat de sine stătător, ci pus sub suzeranitatea (paza) Sultanului turcesc. Acel stat va fi asilul de primire al tuturor Jidanilor ce nu s'au mai simțit bine ori siguri în alte state, și acel stat va aduce imperiului turcesc mari folosuri prin negoțul seu cu Asia și Europa. Vor zidi un nou Ierusalim pe malul mării.

Incheiată fiind această festivitate, ne-am depărtat cu toți măngăiați din sfânta biserică, și legând multe și bune speranțe de noul protopresbiter-paroch. Terenul e vast, și să nădăduim dela activitatea d-sale ca acest teren va produce multe și bune roade în folosul neamului și bisericei noastre. Ru-Ra.

Logodnă. Domnul Ioan Ionașc, învățător comună în Valea, și-a fidantat de fitoare soție pe d-soara Minodora Gabor, fica dlui preot Petru Gabor din Certeșul superior. Dorim fericire.

Socialiștii din Budapesta s-au ținut de cîvînt, și Dumineca trecută, în ziua sosirei Imperatului german, au ținut mare intrunire poporă, la care au luat parte vre-o 35 de mii de muncitori, trecedînd în mare convoiu prin strădele de trupe ale orașului, cu steaguri și table cu inscripții socialiste. Pe piață lui Calvin și-au ținut adunarea, protestând contra stărilor de azi și cerînd prin vorbiri învățătoare să se dea vot de alegător tuturor cetățenilor majoreni (vot universal), prin ceea-ce săfă dietei s'ar putea schimba ca prin minune, și, negreșit, spre mai bine pentru popoare decât cum azi este ea.

O întimpinare. Dl Balász István, posturiul dela Hunedoara, ne trimite o întimpinare la cele scrise de dl Dima contra lui în numărul trecut al foii noastre. Dl Balász zice că de apără nici nu se apără, că nu-i »hibaș«, ci numai vrea se desmîntă stirea ce s'a dat despre dînsul, care e numai o scorîtură pentru care va porni doară proces contra lui Dima.

Dar' însăși scrisoarea dlui Balász ne lasă să credem și mai tare, că s'a purtat față de dl Dima așa precum s'a spus, pentru că nici în această întimpinare ce o trimite unei redacții, nu se poate stăpâni să nu îsbucnească nervos, zicînd între altele:

...mai bine i-ar fi dacă și-ar însuși ceva cunoștință de bunăcuvîntă, ori aici ori în România, căci ar avea prindere, și atunci cred că nu s'ar fi purtat atât de fără crestere precum a facut-o la oficiul meu... etc.

Ce va să zică astă, dacă nu o adeverire a celor scrise de dl Dima, că adeca dl Balász atacă cu gură mare, fără stăpâniere, pe cel ce cade pe gura lui... Zice că nici nu răspunde, că doar' nu-i »hibaș«, și în cît răspunde ofensează de nou, și în scris, în public! Scrisoarea trimisă nouă e o mărturie tocmai contra d-sale!

Curs complet de corespondență comercială, pentru scoalele de comerț și pentru particulari, de I. C. Panțu, profesor în Brașov, este titlu unui volum, octav mare, de 16 coale, ce-a aparut zilele acestea de sub tipar. E un op de cel mai mare folos pentru cei ce să ocupă cu comerț (negoțul), dându-le îndrumări practice în tot ce privește corespondență ce vine naintea unui neguțător cu alt neguțător și în toate afacerile sale: scrisori de informații, scrisori în afaceri de mărfuri, în afaceri de expediții și asigurare, de recomandații și credit, în afaceri de cambii, de efecte, cupoane, monede, de plată ori asigurații, în afaceri de cont curent, de admoniții și reproșuri, în caz de faliment, etc. ... și la fiecare dă și un model (o muștră) de scrisoare, în toată forma. La urmă explica, în chip de mic vocabular, cum vîntile folosite în limba comercială.

Cartea s'a tipărit cu ajutorul material al institutului de credit »Albina« și se află de vînzare la librăriile românești din Sibiu, în Brașov la dl I. Ciurcu, etc.

Din istoria unei reunii.

In ăstănuie s'au împlinit 30 de ani decînd în Sibiu a fost înființată »Reuniunea sodalilor români«, care cu timpul a ajuns Reuniunea numai a sodalilor (calfelor, ajutoarelor) și a măestrilor, și anume a tuturor măestrilor, de toate felurile, români din Sibiu, și aji a ajuns a fi o Reuniune pe care măestri români cu măndrie o numescă și îi străduiesc să o ridice, ba s'au fost avîntat cu ea chiar într-o mare întreprindere neguțătoare.

Eată cîteva amănunte din istoria acestei »Reuniuni«, de cari ar trebui să se înțemeze peste tot locul, prin toate orașele unde avem căte un mănușchi mai însemnat de măestri români.

In anul 1867, dl Nicolae Cristea, pe atunci redactor la »Telegraful Român«, aîncărunt asesor consistorial, a avut fericitul gînd de a aduna la un loc numărul neînsemnat al meseriașilor români din Sibiu, ca în frântă bunătate să se săfătuească asupra neajunsurilor, de cari erau cercata și se pună la cale măsurile ce se fie în stare a delătura relele.

Pentru ducerea la îndeplinire a acestui bunătate al seu, domnul Cristea a aflat înimă caldă a măestrilor Moise Albu, pantofar și Ioan Cristea, compactor, și a 28 sodali din felurile lucrătoare din Sibiu. După mai multe sfânturi, acești 30 de meseriași s'au legat a lucra împreună pentru bunăstarea meseriașului român, ear' însoțirei lor i-au dat numele de »Reuniunea sodalilor români din Sibiu«. I-au făcut statute, care au fost întărite în Aprilie 1867 de guvernul transilvan de pe acela vremuri. Dl Cristea a fost ales de president, și tot president a rămas până ce a împlinit acum 30 de ani, trecînd în acest timp cu

«Reuniune» peste multe clipe de bucurie, și de multe ori și de supărare!

La 5 Sept. n. ăstănuie s-a ținut adunarea sa generală, și împlinind 30 de ani de viață, a ținut o adunare mai sărbătoarească, iubilară, făcîndu-se pe scurt o privire înapoii peste lucrarea dela 1892 până acum.

S'a amintit anume de frumoasa Exposiție industrială, arangiată de Reuniune la 1892, când Reuniunea a împlinit 25 ani de viață. Mică în felul seu, această expoziție a stors admirăția străinilor, ear' pe Români i-a umplut de bucurie.

In 1893 apoi, Reuniunea a arangat un concert, al căruia venit curat s'a dat domnului Ioan Dăniș, care mai târziu s'a înscris la conservatorul din Lipsca, ear' azi este așezat la opera din Berlin, unde cînste face neamului românesc!

In anii din urmă membrii mai în vîrstă ai Reuniunii au planuit înființarea unei societăți prin care să se poată veni grănic, în zile intențioare, într-ajutor industriașilor mărunți cu sume mici pe largă forme mai putine și mai puțin costisătoare. Ca scopul să se ajungă mai curînd, s'a înființat și un Consulat, care sta dintr-o prăvălie de marfă colonială, care mai târziu a trecut sub altă conducere, și s'a pus pe picior și mai mare sub numele de »Concordia« societate comercială pe acțiuni în Sibiu.

O comisie aleasă pentru cercetarea raportului comitetului și socotelile lui, arată, că socotelile s'au purtat în deplină rînduială.

Din același raport reiese, că Reuniunea a destinat deja vre-o 80 fl. ca un fel de fond, ce să crească chiar de pe acum pentru înțimpinarea cheltuelilor unei a două expoziții industriale, peste 5 ani, când Reuniunea va fi împlinit 35 de ani de viață. Banii s'au depus la »Albina« spre creștere.

In această adunare s'a înțemplat și o schimbare în conducerea Reuniunii. Părintele asesor Cristea, vrednicul martir al Memorandumului, care a condus Reuniunea 30 de ani, s'a rugat de adunare ca, fiind cuprins cu lucrările oficiului său și înaintat în vîrstă, să-l useze pe viitor de sarcina de președinte.

Membrul ajutător dl Victor Tordășianu, secretar al »Reuniunii«, printre cuvîntare mai lungă scoate la iveauă însemnatatea clase

Vom dovedi aceasta învățând pe cei mai mulți următoarele:

Patru lucruri fundamentale sunt pe care mai ales, noi nu le știm face. Aceste lucruri sunt: *a respira* (rēsufla), *a dormi*, *a bea*, *a umbla*.

A rēsufla e lucru însenat, și cei mai mulți din noi nu știm rēsufla. Rēsuflă pe gură. Asta e greșală mare. Trebuie să ne învățăm a rēsufla pe nas. Nările întortochiate, căptușite cu vase mici de sânge, apoi cu păr, sunt făcute anume ca să opreasă în cale pulberea plină de microbi ce se află în aerul ce respirăm (rēsuflă). Dacă rēsuflă pe gură, acești microbi intră prin gât în plămânile noastre.

«Nările, a zis doctorul Galtier-Boissière, sunt anticamera (tinda) plămânilor și le slugește, iarna, de încălzitor. În loc să înghițim pe gură aer rece, căpătăm prin nas aer încălzit.

Uitați-vă la oamenii cari aleargă după o căruță; toți au gura căscată și cu mâinile bălăgăndind, în loc să strângă buzele și să lipescă coatele de corp când fug, căci aşa nu să vor osteni că abia să mai sufle, precum aşa o pătesc.

Credeți apoi că oamenii ce fug osuși la vasul cu apă ori la cel cu beutură, stiu să bee? Nu. Omul însărat nu știe să bea!

După ce cere vre-o beutură căt de rece, o înghită dintr'odată, și astfel pregătesc o sudoare imbelugată sau o aprindere de plămâni. Urmarea este pregătirea pentru viitor a «lărgirilor de stomach» boale care sunt lucru cumplit.

Trebue să bem căte puțin și să luăm beutura stâmpărată, nu rece, în gură. Beutura stâmpărată nu strică, dar să nu bem nici decât multă beutură gazoasă ori beuturi din sticlele cu ghiată în ele. Cea mai bună formulă pentru beut este «puțin dar des».

Cei cari nu vor să se supuie regulelor igienice (pentru grija sănătății) vor zice:

— Ne spui istorii, care ne fac să dormim de-a-nicioarele

Bieților! Dar' voi nu știți durmă nici culcați!

Să nu mai vorbim de neregula ce domnește în ceasurile de culcare și deșteptare. Mulți se culcă repede după mâncaj și astfel își împedescă mistuirea. Ce turburare! Ce de vise urite! Când se deșteaptă: greutate, crampe... Nu s'au purtat cum trebuie cu stomacul.

Si încă bine de cei cari nu s'au învelit cu haine de noapte cu totul nepotrivite cu trebuințele de respirație ale pielei.

Iacă-i lângă patul, făcut de cele mai multe ori la întemplierare și garnisit după regulele cele mai rele. Perdelele grele și pufurile sunt bucuria microbilor. Ii vezi că astupă bine găurile dela sobă să nu cumva să intre aerul, își pun tichii pe cap, își viră capul în perne de fulgi, pe când perina de păr e mai bună! (Intre acestea părul de cale cel mai bun).

Însfărtă să culcat omul și eată că nu știe să doarmă! S'a culcat rēu, stâlcit, cocoșat, adus. N'a știut să se obișnuiască să doarmă orizontal, cu capul puțin sus, cu genunchile neindoite.

Omul trebuie învățat de timpuriu să doarmă cum trebuie.

Obiceiul de a lăsa în odaie lampa ori veghia aprinsă, e foarte rēu, căci mistue oxigen în paguba celui care doarme. Afară de asta ele lasă gazuri și mai cu seamă razele lor străbat prin pleoape de nu lasă ochii să se odihnească bine.

Jalnic lucru e să vezi pe oameni umblând: unii treapădă în loc, alții umblă cu picioarele băt, alții fac pașii prea mari.

Când e vorba de femei e și mai rēu. Picioarele le sunt strinse, căci ghețele le sunt mai mici decât ele.

Și cu toate acestea nu e deprindere mai sănătoasă decât mișcarea, umblețul, ba e chiar ceva placut vederii o persoană care umblă bine. Dar' cine ne învăță să umblăm?

Toate acestea nu trebuie să ne întristeze. Nu putem să decât ce am învățat. În afară de aceasta trăim și fără a săi să rēsuflăm, să dormim sau să umblăm, și multe altele. Viața omului e scurtă uneori, bine înțelus, din pricina aceasta, dar' de oare ce nu știm ce pierdem, nu ne prea ocupăm de aceasta. Mergem înainte cum putem până la groapă.

Cu toate acestea poate că din cele ce spusei reese puțină filosofie practică. Înainte de a învăța în atâtea școli, atâtea lucruri care ne slugesc la puțin, n'ar fi bine să începem cu aceste lucruri simple, și aşa de lipsă... Aceasta o tot cer igieniștii. Lumea însă nu-i prea ascultă.

CALINDARUL SEPTEMÂNEI

Zilele	Călindarul vechiu	Călindarul nou
Duminică	Înălț. S. †, toate ale Serbătoarei.	
Dum.	14 (†) In. S. †	26 Ciprian
Luni	15 Nichita Rom.	27 Cosma
Mart.	16 M. Eufemia	28 Vinteslav
Merc.	17 M. Sofia	29 Mihail
Joi	18 C. Eumenie	30 Ieronim
Vineri	19 M. Trofim	1 Oct. Rem.
Sâmb.	20 M. Eustatie	2 Leodgar

Pentru redacție responsabil: Petru P. Barișiu.

Sz. 1089—1897 (264) 1—1
bvghtó.

Arverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1897. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a dévai kir. járás-biróságnak 1896. évi 9687 számú végzése folytán Dr. Böck Arnold szászvárosi ügyvéd által képviselt Lozsád és Vidéke közösségi hitel szövetkezet végrehajtó javára Solea Aron és Okolisan Aron végrehajtást szenvedettek ellen 100 frt tőke és járulékai erejéig elrendelt 1896. évi november hó 25. napján foganatosított kielégítési végrehajtás alkalmával birólag lefoglalt és 414 frtra becsült gabona, takarmány, cséplőgép, egy rosta, egy ló utáni szekér, egy ló és két ökörból álló ingóságok a 100 frt tőke ennek 1896. júnus hó 9-től járó 6%, hamata és eddig összesen 69 frt 35 krt tevő költségeknek felhajtására a korábbi és későbbi foglalatok javára is nyilvános árverés utján eladatnak.

Mely árverésnek a dévai kir. jbnak 7095/1897 sz. kiküldését rendelő végzés folytán a helyszínén, vagyis Tompan alperesek hazánál leendő eszközösére

1897. év oktober hó 2-ik napjának délután 3 órája hárásidőül kitüzetik és ahoz venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-cz. 107. §-a értelmében, a legtöbbet igérőnek becsáron alól is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-cz. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Déván, 1897. évi szeptember hó 18. napján.

Rubner Antal,
kir. bir. végrehajtó.

Să caută un scriitor
în cancelarie advocațială.

Un tinér român poate afla dela 16 Octombrie n. a. c. aplicare ca scriitor în cancelaria advocațială a subscrисului.

Dr. Vasile Fodor,
advocat în Abrud.

Baie de aburi, basen și vane, în Orăștie

= Strada Ferăriei 8. =

Proprietatea d-lui S. Birthler.

Cu finea lui Septembrie a. c. va fi terminat localul nou zidit de BAIE de ABURI, BASEN și VANE, și pus la dispozițunea onoratului public.

Încălzire centrală!

Cea mai mare eleganță și comoditate!

Cea mai mare curătenie!

Arangamente pentru toate trebuințele!

Prețuri ieftine!

Eată avantajile acestei băi! — Să face mai departe cunoscut, că în baie să va întrebuița numai apă de riu strecurată!

Toate conductele (aparatele), pentru a fi asigurate contra ruginei, sunt făcute din aramă roșie.

Fiecare vană e provizată și cu un douche.

PREȚURILE BĂILOR:

Abonament pentru 12 băi de abur	5 fl. — cr.
“ “ 12 băi de vană	4 fl. — cr.
O baie singuratică de abur	— “ 50 cr.
“ “ de vană	— “ 40 cr.

În fiecare Duminecă baie comună de basen, à 25 cr. de persoană.

Abonamente se primesc deja de pe acum ca prenotare, în insuși localul băii (Strada Ferăriei 8.) apoi în tipografia fraților Schuller și în prăvălia d-lui F. F. Widmann.

Timpul precis de deschidere a băii și împărțirea oarelor, se va face cunoscută la timpul seu.

Onoratul public este respectuos rugat prin aceasta a onora baia mea prin întrebuițare numeroasă.

Cu toată stima:

S. BIRTHLER.

„ARDELEANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMÍ, SOCIETATE PE ACȚII IN ORĂȘTIE

Fonduri proprii: fl. 350.000. Depuneri: fl. 700.000

Circulație anuală: fl. 3.000.000. (196) 18-

Institutul face următoarele operațiuni, la cari recomandă serviciile sale:

- 1) acordă împrumuturi cu interese de 8%;
- 2) primește depuneri, dela particulari cu 5 și cu 5½, ear' dela corporațiuni culturale cu 6%;
- 3) cumpără și vinde realități;
- 4) cumpără și vinde mărfuri și produse;
- 5) arendează și exarendează realități;
- 6) cumpără și vinde efecte publice;
- 7) mijloacele operațiuni, specificate sub 3. 4. 5.

La institut se mai află 500 acții proprii, puse în vindecă conform Prospectului staverit de Directiunea institutului sub Nr. 68/1897.

Ori-ce afacere se poate rezolva și informări se pot lua verbal în bioul institutului, ear' în scris prin corespondență.

Orăștie, în Iunie 1897.

Direcționea.